

Zahle: Det har glædet mig meget at høre, at den højtærede Minister har taget Anledning til at fremkomme med nærværende lille Lovforslag deraf, at dette Privilegium oftere har været Genstand for Omtale i Bladene, hvori man har beklaget sig over, at dette Privilegium eksisterede. Den højtærede Minister plejer ellers ikke at tage saa meget Hensyn til Pressen, og hvis dette skulde være et Bevis paa, at den højtærede Minister her efter Dags vil tage mere Hensyn til, hvad Pressen siger, skulde det glæde mig. . . (*Finansministeren:* Det skal De ikke smigre Dem med.) Det er værst for den højtærede Minister selv! Den højtærede Minister nærede ingen Frygt for, at Ophævelsen af dette Privilegium skal være til noget væsentligt Tab for Assistenthuset. Men hvorfor er det saa nødvendigt, at de private Pantelaanere, der ikke have dette Privilegium, skulle have Ret til at tage mellem 60 og 120 pCt. p. a. i Rente, naar Assistenthuset kan hjælpe sig med 12 pCt.? Den højtærede Minister sagde, at han, før han blev Minister, nærede Interesse for denne Sag og derfor tog den op som Minister. Jeg vilde da have ønsket, at den højtærede Minister havde set noget mere vidt, stort paa den og ikke indskrænket sig til alene at ophæve dette Privilegium for Assistenthusets Vedkommende, men ogsaa havde søgt at skabe et Lovforslag, paa Grundlag af hvilket man kunde skaffe fattige Folk billige Laan og befri dem for at være Genstand for den Aager-Udbytning, som nu finder Sted fra de private Pantelaaneres Side, idet Kvitteringer, som jeg her staar med i Haanden, kunne dokumentere, at Folk maa svare 60—120 pCt. p. a. i Rente. Jeg har i og for sig ikke noget imod, at dette Privilegium bliver hævet. Det forekommer mig at være en ganske ubetydelig Sag; om man hæver det eller ikke, har ikke nogen stor Interesse, men skal det hæves, kan det godt vente nogen Tid. Da vi have haft det gældende siden 1753, kunne vi ogsaa have det nogle Maaneder eventuelt et Aarstid endnu, saaledes at et Udvalg kan arbejde paa og overveje de Spørgsmaal, som dette Lovforslag giver Anledning til. Naar saa Udvalget eventuelt henvender sig til den højtærede Minister, tror jeg dog ikke, det i og for sig vil gøre noget, at Spørgsmaalet dels hører ind under Indenrigsministeren, dels under Finansministeren og dels under Justitsministeren. Vi hørte saaledes ogsaa forleden, at den højtærede Kultusminister og Justitsminister udtalte sig paa den Maade, at den ene

Minister skød sig ind under, at den Sag kom ikke ham ved, medens den anden ligeledes sagde, at den ikke kom ham ved. Det forekommer mig mærkeligt, om der skulde være en saadan Sondring mellem Ministerierne, at man, naar der kommer en Opfordring fra Rigsdagen til Ministeriet om at udarbejde et Lovforslag vedrørende dette eller hint Emne, ikke kunde faa det udarbejdet, fordi en Del deraf hørte ind under Finansministeren, medens en Del hørte ind under Indenrigsministeren, og en Del hørte under Justitsministeren. Saa faa de tre højtærede Ministre virkelig at samarbejde paa at tilvejebringe et saadant Lovforslag.

Rørdam: Det, som jeg mener, har Interesse i denne Sag, er, om man uden at give Erstatning derfor kan forandre Assistenthusets Privilegium, hvis Overskud tilfalder Søkvæsthuset, saaledes at Overskuddet bliver mindre. Om Forringelsen bliver 2000 eller 3000 Kr. eller en større Sum, mener jeg ikke spiller nogen større Rolle. Hvad der her spiller en Rolle, er, at man faktisk ophæver et Privilegium uden at give Erstatning herfor. Det er det, jeg mener, det er rigtigt at slaa fast ved denne Lejlighed for at have det ind mente en anden Gang.

Finansministeren (Hørring): Over for det ærede Medlem for Sorø Amts 1ste Valgkreds (Zahle) maa jeg dog bemærke, at jeg tror ikke, at det kan være Statens Opgave at skaffe Folk billige Laan i den Forstand, at man skulde organisere denne Drift, denne Forretning som et Monopol. Det tror jeg ikke let, man kunde komme til. Vi kunne vist aldrig komme videre end nu, da vi have et af Staten drevet Assistenthus, der netop, fordi det drives af Staten og drives med meget billig Kapital, ogsaa kan udlaane til en billigere Rentefod, og ved Siden deraf have de billige Laaneforretninger, der for saa vidt ogsaa have en vis Statsstøtte, som de ere grundede ved en særlig Lovgivning. Naar Folk saa ikke ville henvende sig til Assistenthuset og de billige Laaneforretninger her i Kjøbenhavn — det er navnlig Kjøbenhavn, jeg her taler om — men ville gaa til Laanekælderne, for at benytte dette Udtryk, er det Folks egen Sag. Jeg ved meget godt, at der er en hel Del Panter, som ikke kunne modtages paa Assistenthuset eller hos Aktieselskabet „De billige Laanekontorer“, fordi de ere af en saadan Beskaffenhed, at det er altfor risikabelt at laane paa dem, eller fordi de ere